

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В РОЗРОБЛЕННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЄЛЬНИКОВА Галина

доктор педагогічних наук, професор ННІ "Українська інженерно-педагогічна академія"
Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна

РЯБОВА Зоя

доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна.

ADAPTIVE PROCESSES IN THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF CLASSES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Halyna YELNYKOVA

doctor of Pedagogical Sciences, Professor, "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6677-4568>

shausps25@gmail.com

Zoya RYABOVA

Professor, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Deputy Chairman of the Council of the
Public Organization "School of Adaptive Management of Socio-Pedagogical Systems", Kharkiv,
Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-9373-7121>

ryabova69@gmail.com

Адаптивні процеси в освітньому середовищі набирають все більшої популярності завдяки своїй здатності підлаштовуватися під індивідуальні потреби студентів. Вони дозволяють забезпечити гнучкість та індивідуальний підхід до навчання, що є ключовими факторами в підвищенні ефективності освіти.

Адаптивні процеси можуть бути спонтанними-некерованими і свідомими-керованими. В освітньому середовищі вищої школи можна спостерігати обидва різновиди адаптивних процесів. На наш погляд, основним завданням викладачів є спостереження та ідентифікація спонтанної адаптації, виявлення її причини та усвідомлення способів її свідомого використання при появленні змінних умов, подібних умовам спонтанної адаптації. Таким чином викладачем добирається «база» спонтанних адаптаційних процесів з установленими причинами їх здійснення для поступового переведення цих процесів у свідомі, керовані. Виходячи із зазначеного, можна стверджувати, що адаптивні процеси в освіті – це такі керовані зміни, завдяки яким освітні дії здобувачів узгоджуються із змінами оточення для оптимального рівня досягнення первинно поставленої освітньої мети в умовах невизначеності.

Основними аспектами керованих адаптивних процесів в освітньому середовищі вищої школи є: *індивідуалізація* навчання; *гнучкість* в освітньому процесі; *моніторинг* та *аналіз* результатів навчальних успіхів студентів.

1. При **індивідуалізації навчання** використовуються технології створення персоналізованих освітніх траєкторій. Так, викладач використовує спеціалізоване програмне забезпечення, яке аналізує результати тестів студентів. На основі отриманих результатів він створює персоналізовані навчальні плани. Студенти отримують завдання, які відповідають їхньому рівню знань та навичок. Це дозволяє їм працювати в своєму темпі і отримувати більш глибокі знання з конкретних освітніх питань.

2. **Гнучкість у освітньому процесі забезпечується можливістю** змінювати методи та засоби навчання залежно від потреб і можливостей студентів. Наприклад, університет впроваджує онлайн-навчання, яке студенти можуть проходити у зручний для них час. Крім того, викладачі можуть використовувати різні методи навчання, наприклад, відеолекції, інтерактивні вправи та групові проекти, щоб задовольнити різноманітні потреби і стилі навчання студентів.

3. Моніторинг та аналіз результатів проводиться шляхом використання аналітичних інструментів для оцінки освітніх досягнень студентів та адаптації освітнього процесу. Моніторингова система відстеження освітніх досягнень може аналізувати поточні дані про успішність здобувачів і надавати рекомендації щодо вдосконалення їхньої освітньої діяльності. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми, здійснювати поточне коригування взаємодії викладача зі студентами та освітнього процесу в цілому.

Можна виокремити базові переваги адаптивних процесів при проведенні занять у закладах вищої освіти, а саме: підвищення мотивації студентів; поліпшення академічних результатів; оптимізація навчального часу.

1. Підвищення мотивації студентів: Індивідуальний підхід сприяє кращому розумінню матеріалу та зацікавленості у навчанні. Студентам подобається, що вони можуть вибирати освітні матеріали та завдання, які відповідають їхнім інтересам та потребам. Це підвищує їхню зацікавленість у навчанні та мотивацію до досягнення успіхів.

2. Поліпшення академічних результатів: Адаптація освітнього процесу дозволяє студентам ефективніше засвоювати освітню інформацію та способи дії з нею. Це відбувається завдяки індивідуалізованому підходу, коли викладачі приділяють більше уваги індивідуальним потребам здобувачів і надають додаткову підтримку тим, хто має труднощі.

3. Оптимізація навчального часу: Гнучкість у навчанні дозволяє уникати зайвих витрат часу на опанування освітньої інформації. Гнучкий підхід дає змогу зосереджуватися на тих аспектах, які потребують додаткового опрацювання. Це підвищує ефективність освітнього процесу та допомагає студентам досягати кращих результатів у коротший термін.

Таким чином, адаптивні процеси в проведенні занять у закладах вищої освіти є важливим кроком до створення ефективного та якісного освітнього середовища. Це відбувається завдяки усвідомленню механізмів спонтанної та керованої адаптації; **виокремленню основних аспектів та базових переваг керованих адаптивних процесів.**

Свідоме використання адаптивних процесів в освітньому середовищі вищої школи дозволяє підвищити якість освітнього процесу в умовах невизначеності.

Список використаних джерел:

1. Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 3-ої Міжнародної наукової літньої онлайн-школи; [за заг. ред. Г.В.Єльнікової, М. Л. Ростоки; ред. кол.: Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова; упорядн. М.Л. Ростока]. Київ-Харків, 2022 Вип. 2(5), 93 с.

2. Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів 6-го Всеукраїнського наукового форуму з міжнародною участю; [за наук. ред. Г.В. Єльнікової, М.Л. Ростоки; ред. з заг.питань: Л.О. Лузан, О.О. Почуєва, З.В. Рябова]. Харків, Мачулін, 2021, Вип. 3, 160 с.

3. Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 2-го Міжнародного наукового форуму [за заг. ред. Г. В. Єльнікової; ред. кол.: Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова; упорядн. М.Л. Ростока]. Я. Й. Васильченко]. Київ-Харків-Запоріжжя, 2023, 323 с.

Reference:

1. Adaptyvni protsesy v osviti : zbirnyk materialiv (tez dopovidei) 3-oi Mizhnarodnoi naukovoï litnoi onlain-shkoly; [za zah. red. H.V.Ielnykovoi, M. L. Rostoky; red. kol.: L. O. Anufriieva, L. O. Bachiieva, Z. V. Riabova; uporiadn. M.L. Rostoka]. Kyiv-Kharkiv, 2022 Vyp. 2(5), 93 s.

2. Adaptyvni protsesy v osviti : zbirnyk materialiv 6-ho Vseukrainskoho naukovoï forumu z mizhnarodnoïu uchastiu; [za nauk. red. H.V. Yelnykovoi, M.L. Rostoky; red. z zah.pytan: L.O. Luzan, O.O. Pochuieva, Z.V. Riabova]. Kharkiv, Machulyn, 2021, Vyp. 3, 160 s.

3. Adaptyvni protsesy v osviti: zbirnyk materialiv (tez dopovidei) 2-ho Mizhnarodnoïo naukovoï forumu [za zah. red. H. V. Yelnykovoi; red. kol.: L. O. Anufriieva, L. O. Bachiieva, Z. V. Riabova; uporiadn. M.L. Rostoka]. Ya. Y. Vasylchenko]. Kyiv-Kharkiv-Zaporizhzhia, 2023, 323 s.